

Питання визначення техніко-експлуатаційних показників і геометричних параметрів автомобільних доріг у місцях дорожньо-транспортних пригод

Валерій Ольхов

завідувач сектору лабораторії інженерно-технічних досліджень, Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України, м. Харків, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5982-4480>, e-mail: olhovvalera@gmail.com

Станіслав Павлюк

судовий експерт лабораторії інженерно-технічних досліджень, Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України, м. Харків, Україна, e-mail: sg_123@ukr.net

День у день збільшується кількість дорожньо-транспортних пригод, у яких техніко-експлуатаційні показники й геометричні параметри на автомобільних дорогах є супутньою або безпосередньою причиною їх настання. Це пов'язано з тим, що автомобільні дороги України зазнають технічного зносу внаслідок тривалої експлуатації та нестачі коштів на їх відновлення, а також із повномасштабним воєнним вторгненням російської федерації на територію України, унаслідок чого техніко-експлуатаційні показники автомобільних доріг загального користування та вулиці й дороги населених пунктів зазнають пошкоджень і руйнувань, усунення яких потребує залучення додаткових коштів на їх відновлення.

Ключові слова: автомобільна дорога; техніко-експлуатаційні показники; геометричні параметри.

Determining Technical, Operational, and Geometric Parameters of Roads at Traffic Collision Sites

Valery Olkhov, Stanislav Pavlyuk

Currently, the number of road accidents in which technical and operational indicators and geometric parameters on highways are a concomitant or direct cause of the accident is constantly increasing. This is due to the fact that highways in Ukraine are experiencing technical wear and tear due to long-term operation and insufficient allocation of funds for their restoration. This is also due to the full-scale military invasion of the Russian Federation into the territory of Ukraine, as a result of which the technical and operational indicators of public highways and streets and roads of settlements are experiencing damage and destruction, the elimination of which requires attracting additional funds for their restoration.

Keywords: highway; technical and operational indicators; geometric parameters.

Важливими показниками, за якими визначають стан автомобільних доріг, є техніко-експлуатаційні характеристики покриття проїзної частини, від яких залежить швидкість і безпека дорожнього руху. Характер і ступінь впливу

техніко-експлуатаційних показників доріг на безпеку дорожнього руху обумовлено, насамперед, станом дорожнього покриття, зокрема: наявністю пошкоджень (вибоїн, напливів), рівністю, шорсткістю та його зчіпними

характеристиками. Під час експлуатації відбувається помітна зміна зчіпних характеристик покриття за шириною проїзної частини. Ці зміни пояснюються особливостями роботи окремих її зон у поперечному напрямку за різної інтенсивності руху транспортних засобів, що зумовлює різні техніко-експлуатаційні показники на ділянках проїзної частини дороги. Здебільшого рух транспортних засобів відбувається автомобільними дорогами, техніко-експлуатаційний стан яких не відповідає нормативним вимогам у частині показників рівності та зчіпних характеристик. Погодні умови (сильний снігопад, ожеледь тощо) також можуть різко змінити зазначені вище показники автомобільної дороги. Усе це призводить до того, що у процесі руху транспортних засобів виникають непередбачені й нестандартні дорожні умови, для яких відсутні науково-обґрунтовані техніко-експлуатаційні показники. Важливу роль у забезпеченні безпеки дорожнього руху також відіграють геометричні параметри автомобільної дороги: повздовжній і поперечний ухил проїзної частини й узбіччя, розмір заокруглення проїзної частини, забезпечення трикутника видимості та ін.

Визначення чіткого алгоритму дій із дослідження техніко-експлуатаційних показників і геометричних параметрів автомобільних доріг є суттєвою потребою для проведення судових експертиз у кримінальних провадженнях та справах про адміністративне правопорушення під час розслідуванні дорожньо-транспортних пригод, наприклад, у межах до-

рожньо-технічних та автотехнічних досліджень із визначення причинного зв'язку між неналежними дорожніми умовами й виникненням дорожньо-транспортних пригод. Аналіз причиново-наслідкового зв'язку між неналежними дорожніми умовами й виникненням дорожньо-транспортних пригод надалі може вплинути на технічну оцінку дій водіїв відповідно до вимог Правил дорожнього руху [1].

Ураховуючи сучасні потреби практики розслідування дорожньо-транспортних пригод, необхідно розробити (на підставі теоретичних положень правової науки) науково-обґрунтований і практично-застосовний алгоритм дій під час дослідження техніко-експлуатаційних показників і геометричних параметрів автомобільних доріг (для користування ним під час проведення дорожньо-технічних досліджень, а також визначення причинового зв'язку між неналежними дорожніми умовами й виникненням дорожньо-транспортної пригоди).

Наприкінці 2022 р. набув чинності ДСТУ 3587:2022 (на заміну ДСТУ 3587-97, який не змінювали з 1997 р.) [2]. Цей ДСТУ визначає вимоги до експлуатаційного стану автомобільних доріг для забезпечення дорожнього руху.

Прийняття нового Стандарту було зумовлено вадами колишнього: застарілими підходами до поділу доріг на категорії та групи, посиланнями на обладнання, яким уже ніхто не користувався. Натомість запровадили критерії оцінки доріг за рівнем вимог до експлуатаційного стану їхніх складових для забезпечення учасників до-

рожного руху, а також транспортних засобів під час їхнього руху з дозволеною швидкістю.

Змінили також методологію визначення техніко-експлуатаційних параметрів доріг, що обумовлено сучасним розвитком приладової бази.

З урахуванням змін у сфері дослідження безпеки дорожнього руху в сучасних умовах, у Національному науковому центрі «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України працюють над розробленням методичних рекомендацій із визначення техніко-експлуатаційних показників і геометричних параметрів автомобільних доріг у місцях дорожньо-транспортних пригод.

У методичних рекомендаціях з визначення техніко-експлуатаційних показників і геометричних параметрів автомобільних доріг колектив науковців проводить аналіз сучасного стану приладової бази з урахуванням змін у нормативних документах і програмному забезпеченні, якими послуговуються під час проведення дорожньо-технічних експертиз, з метою подальшого користування ними

для проведення дорожньо-технічних експертиз. У цих методичних рекомендаціях також заплановано розглянути алгоритми визначення таких параметрів, як рівність дорожнього покриття, зчипні якості дорожнього покриття та геометричні параметри дорожнього покриття (поздовжній профіль, радіус кривих у плані, ширина й довжина складових автомобільних доріг та ін.). Алгоритми визначення цих показників (з урахуванням удосконалення обладнання, зміни нормативних документів і програмного забезпечення) стануть підґрунтям для проведення дорожньо-технічних експертиз.

Перелік джерел посилання

1. Правила дорожнього руху : затв. постанов. КМУ від 10.10.2001 р. № 1306 (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF#Text> (дата звернення: 05.09.2025).
2. ДСТУ 3587:2022 Безпека дорожнього руху. Автомобільні дороги. Вимоги до експлуатаційного стану : затв. наказ. ДП «УкрНДНЦ» від 22.11.2022 р. № 228 [Чинний від 01.12.2022]. Київ, 2022. 23 с. URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=99355 (дата звернення: 25.09.2025).